

GReIS en Elda als registratiesystemen voor geitenrassen

In een serie artikelen worden de mogelijkheden van registratiesystemen voor zeldzame rassen toegelicht. In dit tweede artikel komt eerst GReIS (GeitenRegistratie- en InformatieSysteem) aan de orde en daarna het Elda-systeem.

De secretaris van de scholingscommissie van de Nederlandse Organisatie voor de geitenfokkerij (NOG) Theo van der Meer en Wilfried Cents, de beheerder van het stamboekfokprogramma, schetsen het ontstaan van het geitenregistratiesysteem GReIS. In het verleden werkte de NOG met een DOS-registratiesysteem voor de vijf geitenrassen die onder deze organisatie vallen. Aanvankelijk waren dit er vier: de Witte geit, de Bonte geit, de Toggenburger en de Nubische geit en later ook de Boergeit.

Registratie in GReIS

Rond 2000 werd een programma van eisen opgesteld en een ontwerp gemaakt voor een registratiesysteem gebaseerd op Windows. Jacco Fokkema heeft GReIS geprogrammeerd en de eerste jaren beheerd. Het richt zich op registratie van geiten bij stamboekfokkers. In 2005 heeft Wilfried Cents het werk als technisch beheerder van het stamboekprogramma overgenomen.

GReIS werkt met één centrale database die gevuld wordt door de drie regionale stamboekhouders: Pieter Zijlstra (Noord-Nederland), Gerard Bos (Midden-Nederland) en Piet van Haperen (Zuid- en Oost-Nederland). Zij verwerken de gegevens over de geboorten, verhuizingen en sterfte die zij van de hobbyfokkers krijgen. Dit maakt het

mogelijk om regelmatig relevante overzichten te maken van de levende geiten. Fokkers worden gestimuleerd om mutaties door te geven doordat zij aan het eind van het jaar een rekening van het stamboek krijgen voor het registratiewerk op basis van het dan aanwezige aantal dieren.

De NOG kent drie vormen van registratie: 1) volbloeden krijgen een geregistreerde afstamming in het jongveeregister, 2) kruisingen krijgen een geregistreerde afstamming en 3) wanneer een geit gemolken of gezoogd wordt of ouder is dan één jaar (Boergeit), kan ze in het stamboek ingeschreven worden.

Zestien stamboekinspecteurs

Er zijn zestien stamboekinspecteurs actief die op keuringen of maximaal eenmaal per jaar bij een bedrijfsbezoek de geiten volgens een lineair systeem keuren (schaal 1-9, waarbij 5 het optimum is). Vervolgens waarden zij de dieren op vier onderdelen en op algemeen voorkomen. Bokken worden voorlopig ingeschreven vanaf de leeftijd van vier maanden en kunnen vanaf twaalf maanden definitief ingeschreven worden in het stamboek. Voorlopig ingeschreven bokken mogen dekken, maar moeten vóór de leeftijd van achttien maanden gekeurd worden voor het stamboek. De uitslagen

van de stamboekinspectie worden door de stamboekhouders ingevoerd.

Fokwaarde+ levert eenmaal per jaar de afgesloten melklijsten aan de beheerder, die deze gegevens plaatst bij de geiten die in de melkcontrole zitten. Er is ook een programma ontwikkeld dat gegevens uit GReIS kan inlezen en de inteeltcoëfficiënten van worpen berekent. De inteeltcoëfficiënten worden op verzoek verstrekt.

Verder beschikt de NOG ook over een programma dat op basis van de gegevens in GReIS een keuringscatalogus kan produceren en de organisatoren van keuringen veel werk uit handen neemt. Evenals bij de Landelijke Fokkersclub Nederlandse Landgeiten zijn ook bij de NOG de fokkers zelf ver-

Bonte geit

André Helder

Nederlandse Toggenburger

antwoordelijk voor de aanmelding van hun dieren in het I&R-systeem.

Het GREIS-programma is vijftien jaar geleden op basis van 'Access' geschreven en is aan vervanging toe. De NOG gaat binnenkort bezien hoe ze dit gaan aanpakken.

Elda voor professionele houders

De professionele geitenhouders werken veelal met het managementprogramma van Elda (Eerst Luisteren en Dan Adviseeren). Elda is 27 jaar geleden opgericht door Toon de Bie, toen in het zuiden van ons land grootschalige geitenbedrijven ontstonden die behoefte hadden aan goede managementprogramma's. Hij probeerde daarop in te spelen door bestaande programma's voor rundvee geschikt te maken voor geiten. Dat bleek veel moeilijker dan gedacht, omdat er op onverwachte plaatsen in de programmatuur met kengetallen

voor rundvee gewerkt was. De oplossing was overgaan op het schrijven van managementprogramma's specifiek voor geiten, waarbij de afstammingsregistratie een belangrijke plaats innam. In 2000 werden de DOS-programma's omgezet naar Windows.

Op dit moment maken 320 professionele geitenhouders (met meer dan honderd dieren) gebruik van het managementprogramma Egam van Elda. De basis wordt gevormd door de registratie van dekkingen en geboorten. Daarmee worden de stambomen opgebouwd en worden door Elda de verplichte I&R-meldingen bij de overheid en indien gewenst aan de Gezondheidsdienst voor Dieren gedaan.

In Egam zitten ook mogelijkheden om voer- en gewichtsgegevens te verwerken en te benutten in voeradviesprogramma's. Maar wil je melkgeiten goed voeren, dan is

er ook melkcontrole nodig. Elda biedt een zesweeks melkcontroleprogramma aan en stelt de apparatuur daarvoor beschikbaar. De avond- en morgenmonsters van de individuele geiten worden apart geanalyseerd, wat de betrouwbaarheid ten goede komt. Op de bedrijven worden alle gegevens verzameld met 'handcomputers', die ingelesen worden in het managementsysteem.

De melkcontrolegegevens worden ook benut voor een fokwaardeschatting voor de individuele geiten. Wanneer van vaders (kibokken of bokken van eigen bedrijf) bekend is hoe zij vererven, krijgen ook zij een betrouwbare fokwaardeschatting. De fokwaarden worden geschat met methoden die door Wageningen UR ontwikkeld zijn. Deze methoden helpen bij het professionaliseren van de geitenfokkerij en kunnen ook een gunstig effect hebben op het instandhouden van de traditionele Nederlandse geitenrassen: ze leiden tot een hogere productiviteit.

Ook voor kleine aantallen

Tot nu toe heeft Elda zich gericht op dienstverlening aan de professionele geitenhouders. Daar zijn de programma's voor gebouwd en daar is ook de prijsstelling op gebaseerd.

Elda oriënteert zich op dit moment op de mogelijkheid om ook de stamboekfokkers met kleine aantallen dieren van dienst te zijn en hen 'te ontzorgen' bij alle verplichtingen die ze hebben op het gebied van registratie en gezondheid. Het spreekt voor zich dat Elda de rasverenigingen bij deze ontwikkelingen betreft. Op deze manier kan er ook een betere interactie plaatsvinden tussen professionele geitenhouders en stamboekfokkers. ●